

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

Landbrugets strukturudvikling 2012-2022

Økonomiforum og DLBR bestyrelse

26. september 2013

V/Klaus Kaiser

Økonomi & Virksomhedsledelse

Videncentret for Landbrug

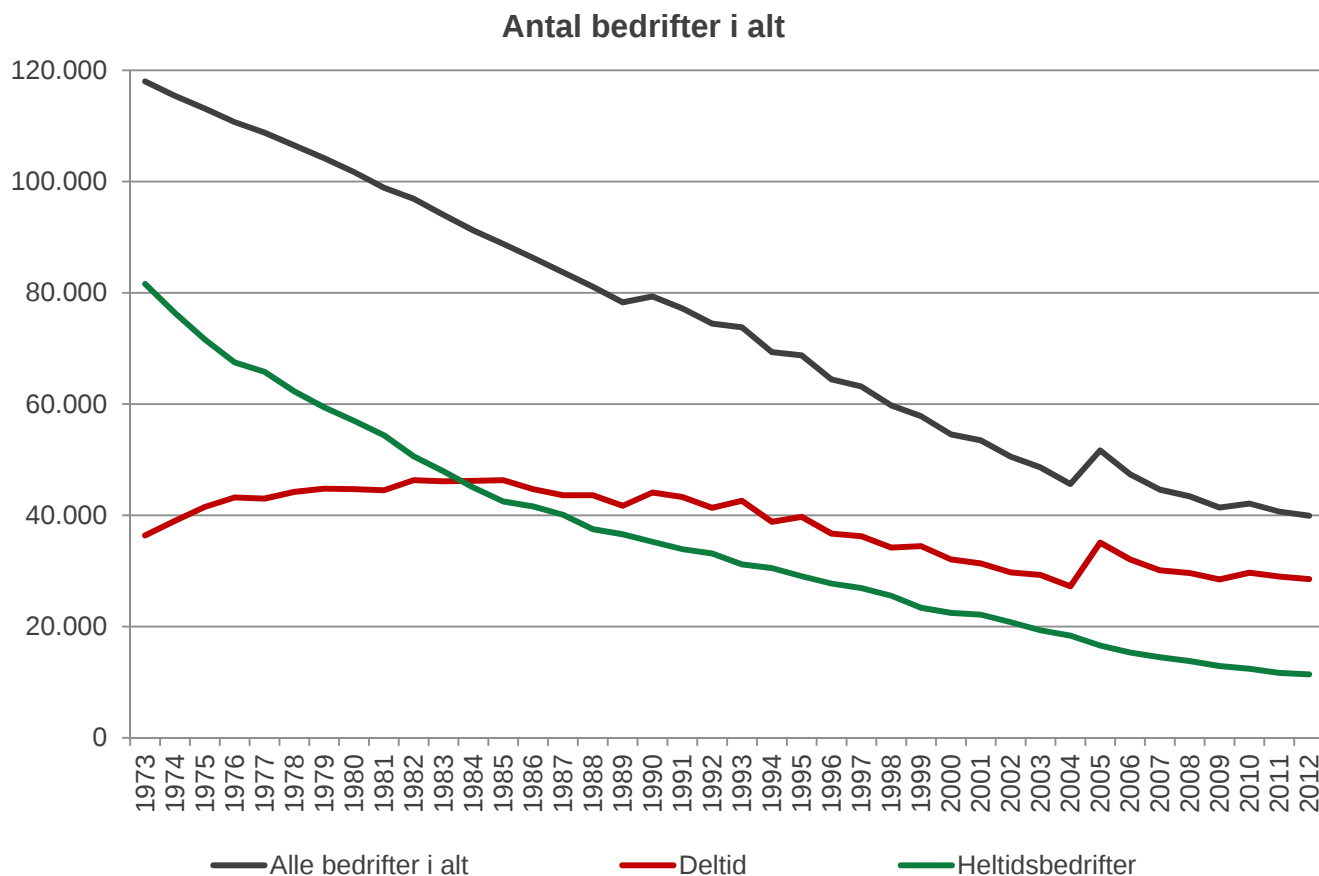
PARTNER I
DLBR
DANSK
LANDBRUGSRÅDGIVNING

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development' (EAFRD)

Landbrugets strukturudvikling - Antal

- Antal bedrifter er faldet fra ca. 200.000 i 1960 til ca. 40.000 i 2012
 - Et fald på 3,2 pct. pr. år siden 70'erne
- Antal heltidsbedrifter falder hurtigere (4,9 pct. pa.)

Landbrugets strukturudvikling - Antal

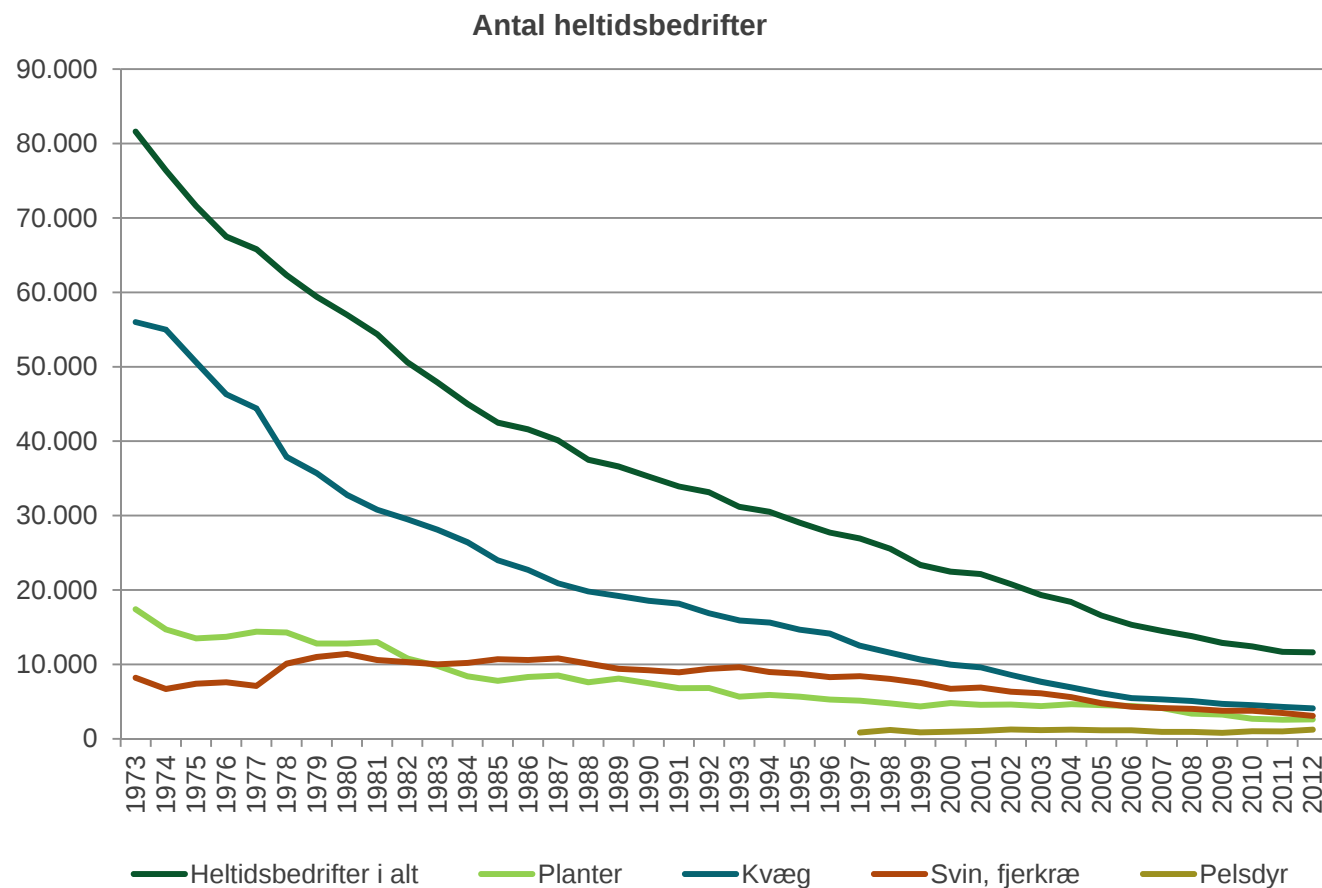
- Det gns. fald i antal bedrifter i pct. pr. år er stigende siden 70'erne
 - Øget fald i antal deltidsbrug

	1973-2012	1973-1979	1980-1989	1990-1999	2000-2012
Landbrug i alt	-2.002	-2.300	-2.600	-2.390	-1.697
Landbrug i alt i pct.	-3,2	-2,1	-2,8	-3,4	-4,0
Heltid i alt	-1.800	-3.700	-2.267	-1.319	-903
Heltid i pct.	-4,9	-5,1	-4,7	-4,4	-5,2
Deltid i alt	-202	1.400	-333	-1.070	-940
Deltid i pct.	-1,4	3,6	-0,7	-2,6	-3,6

Landbrugets strukturudvikling - Antal

- Antallet af heltidsbedrifter falder i alle driftsgrene bortset fra mink

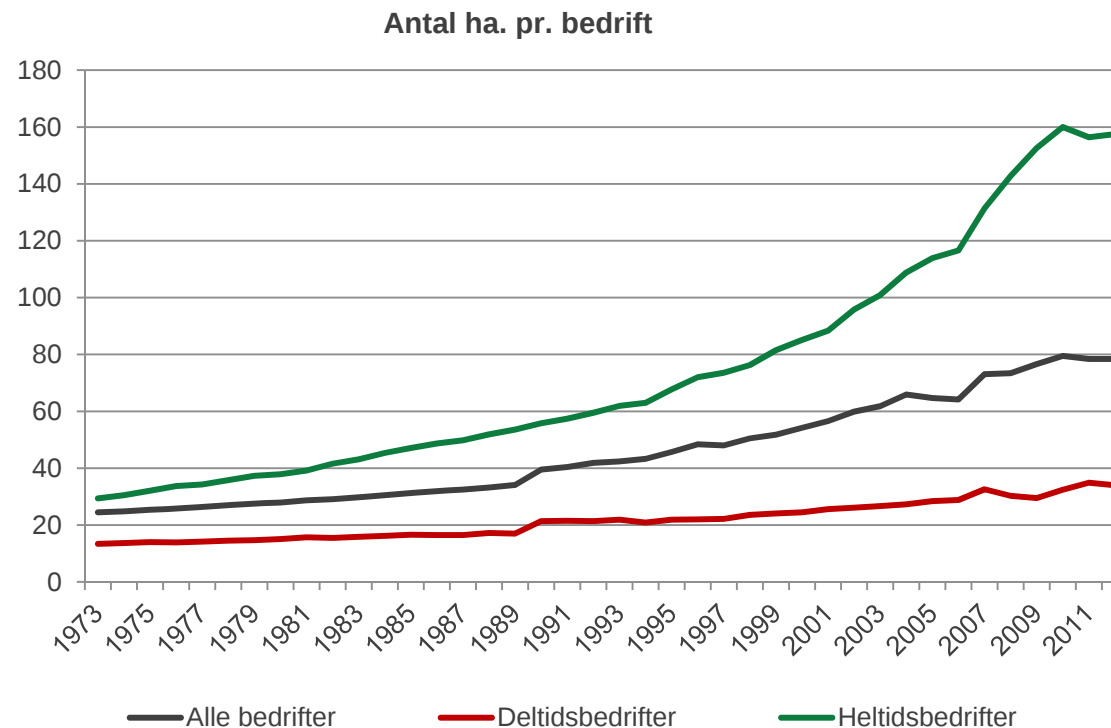
Landbrugets strukturudvikling - Antal

- Faldet er størst inden for kvæg (6,4 pct. pr. år)
- Siden 80'erne er antallet af heltidssvinebrug faldet – og faldet accelererer

Ændring pr. år	1973-2012	1973-1979	1980-1989	1990-1999	2000-2012
Heltidsbedrifter i alt	-1.800	-3.700	-2.267	-1.319	-903
Heltidsbedrifter i alt i pct.	-4,9	-5,1	-4,7	-4,4	-5,2
Planteavlsbrug i alt	-409	-767	-522	-346	-183
Planteavlsbrug i pct.	-4,5	-4,7	-4,1	-5,9	-3,5
Kvægbrug i alt	-1.330	-3.383	-1.511	-878	-490
Kvægbrug i pct.	-6,4	-7,1	-6,0	-5,7	-7,0
Svinebrug i alt	-129	467	-222	-190	-303
Svinebrug i pct.	-2,0	6,6	-1,5	-2,1	-6,5

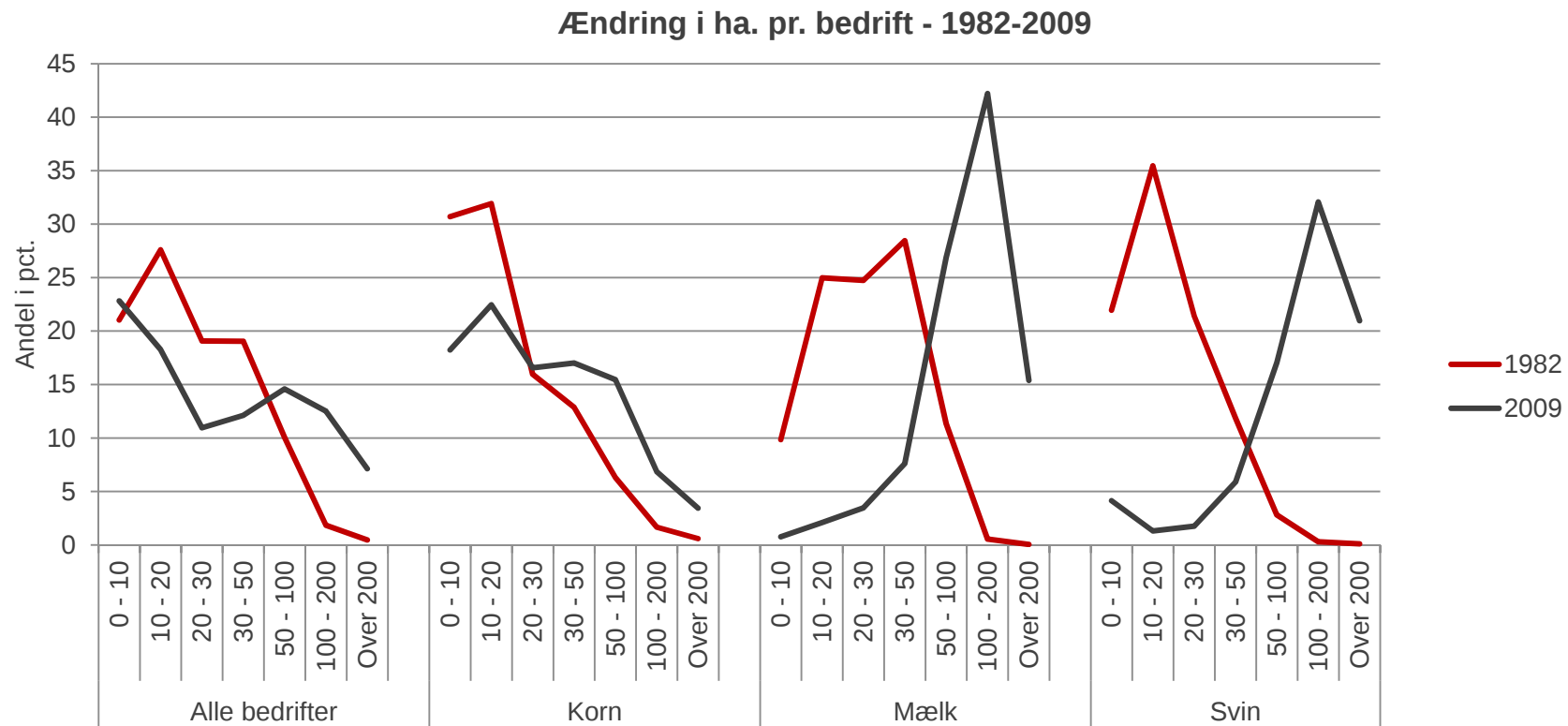
Landbrugets strukturudvikling - Størrelse

- Færre men større bedrifter
- Gennemsnitligt vokser en bedrift med 1,2 ha. om året
- Heltidslandbrug vokser med 3,3 ha. om året – deltid med 0,4 ha. om året

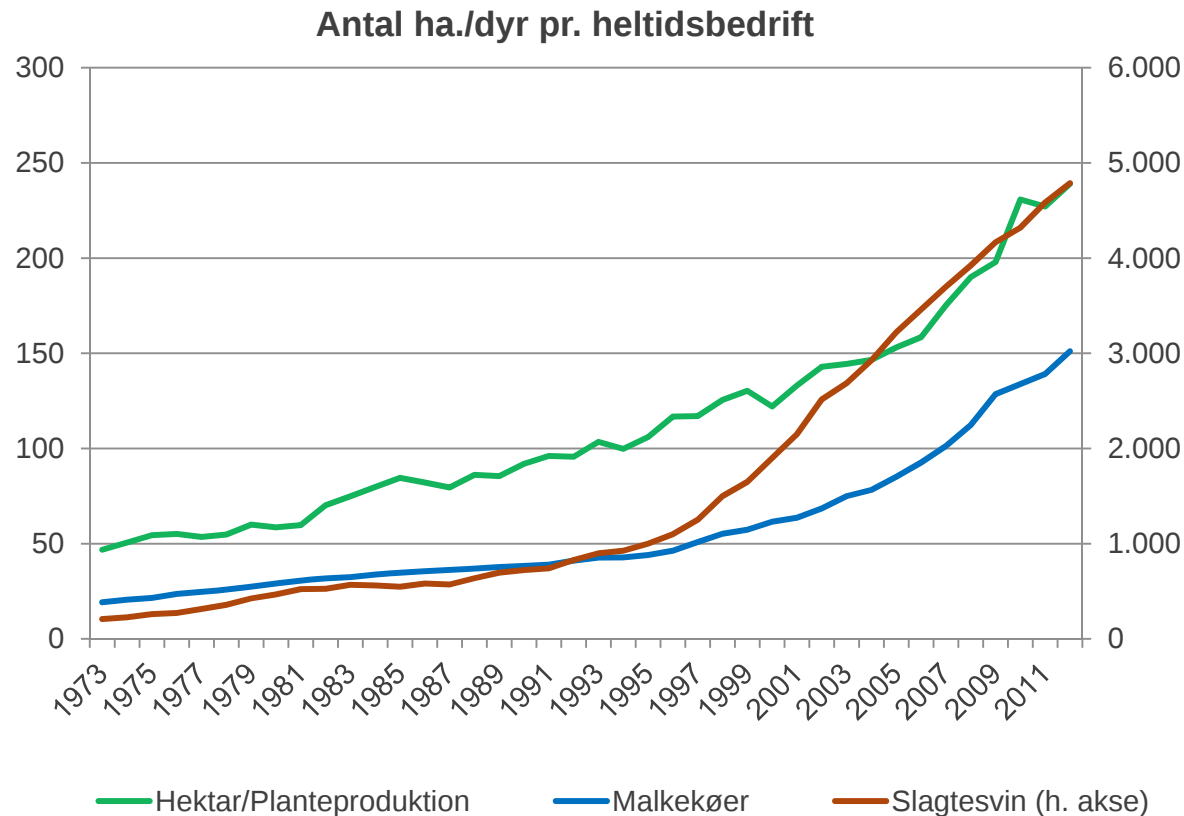
Landbrugets strukturudvikling - Størrelse

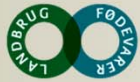
- Strukturudviklingen er gået stærkest for bedrifter med dyrehold
 - Kræver større specialisering og know how
 - Kræver udnyttelse af stordrift
 - Arbejdsprocesser (dyrepasning) uforeneligt med deltid

Landbrugets strukturudvikling - Størrelse

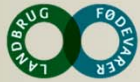
- Størrelsen vokser, uanset om den måles på antal ha., antal dyr, aktiver, omsætning, værditilvækst, arbejdsforbrug etc.

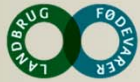
Landbrugets strukturudvikling – Andre kendetegn

- **Specialisering**
 - Know how, teknologi og fødevaresikkerhed
- **Forpagtning**
 - ½ af alle bedrifter anvender forpagtning – 1/3 af jorden dyrkes af andre end ejeren
- **Selskabseje**
 - Udgør ca. 10 pct. af bedrifterne, men over 20 pct. af produktionen
- **Stigende koncentration**
 - En større del af produktionen foregår på færre bedrifter
- **Stigende vertikal integration**
 - Tættere sammenknytning af produktion og afsætning
- **Stigende arbejdskraftproduktivitet**
 - Større produktion med mindre arbejdskraft
- **Stigende internationalisering**
 - Eksportfokus og grænseoverskridende investeringer
- **Stigende aktiviteter inden for andre forretningsområder**
 - Maskinstation, energiproduktion, turisme, ejendomme mv.

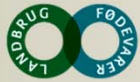
Strukturudviklingens drivere

- Strukturudviklingens drivere kan have mange ansigter:
 - Økonomi
 - Politik
 - Jura
 - Natur, miljø og klima
 - Teknologi
 - Markedsforhold
 - Psykologi
- Driverne har forskellig styrke, men påvirkning kan ikke isoleres og kvantificeres på grund af tidsmæssig forskydning, kompleksitet og psykologiske forhold

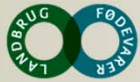
Strukturudviklingens drivere

- **Størrelsesøkonomi**
 - Lavere enhedsomkostninger, større forhandlingskraft, bedre udnyttelse af teknologi
- **Teknologisk udvikling**
 - Højere produktivitet og omkostningseffektivitet
 - Teknologi ⇔ stordrift
 - Teknologi ⇔ specialisering
- **Politik og lovgivning**
 - Forsøg på at tilgodese mindre bedrifter, geografiske områder, særlige produktionsformer, natur/miljø/klima, ejerformer mv.
 - ...men også forsøg på at støtte erhvervet (investeringer, etablering, landdistriktsstøtte, markedsstabilisering mv.)
 - Lovgivningen tilpasses løbende den faktiske udvikling

Strukturudviklingens drivere

- **Finansiering:**
 - Velfungerende kredit- og kapitalformidling er afgørende for strukturudviklingen
 - Finanskrisen har ændret spillereglerne og skabt behov for alternative finansieringskilder
- **Økonomi og konjunktur**
 - Gode konjunkturer medfører bedre økonomi til at ekspandere – men også højere ejendomspriser og færre tvungne sælgere – og vice versa
 - Empiri: Strukturudviklingen går hurtigst under høje priser og indkomster
- **Relativ konkurrenceevne**
 - Eks. slagtesvin og slagtekalve
- **Aktuelt: Mælkekvoten afskaffes fra 2015:**
 - Øget mælkeproduktion i kvotebegrænsede lande

Strukturudviklingens drivere

- **Den primære drivkraft** er jagten på øget produktivitet og forbedret konkurrenceevne som modtræk til global, teknologisk og markedsbestemt konkurrencesituation som løbende forringer bytteforholdet
 - Størrelsesøkonomi
 - Teknologi
 - Specialisering
- Konjunktursving, finansielle forhold, politik/lovgivning kan have midlertidig effekt, men hindrer ikke strukturudviklingen på sigt

Landbrugets strukturudvikling – Fremskrivning af antal

- Strukturudviklingen fortsætter med uformindsket styrke
- Antallet af bedrifter reduceres fra ca. 40.000 i 2012 til ca. 30.000 i 2022
- Heltidsbedrifter reduceres fra 11.618 til 7.975 i 2022
 - Næsten hver tredje heltidsbrug ophører inden for det næste årti!

	2011	2012	2017*	2022*
Landbrugsbedrifter i alt	40.660	39.930	34.365	30.055
Heltidsbedrifter i alt	11.678	11.618	9.450	7.975
- Heraf kvægbrug	4.277	4.093	3.455	3.030
- Mælkebrug	4.066	3.840	3.240	2.840
- Heraf svinebrug	3.404	2.846	2.305	1.850
- Heraf plantebrug	2.562	2.609	2.140	1.800
Deltidsbedrifter i alt	28.982	28.312	24.910	22.077

Landbrugets strukturudvikling – Fremskrivning af størrelse

	2011	2012	2017*	2022*
Landbrugsareal i alt, ha.	2.639.944	2.644.631	2.605.200	2.566.355
Ha. pr. landbrugsbedrift	64,9	66,2	75,8	85,4
Ha. pr. heltidsbedrift	156	158	183	212
Ha. pr. planteavlsbedrift	227	239	291	354
Malkekøer pr. mælkeproducent	139	153	183	211
Indvejet mælk i alt, mio. kg.	4.801	4.916	5.270	5.770
Slagtesvin pr. slagtesvineproducent**	5.769	5.835	8.305	11.820
Søer pr. smågriseproducent***	489	506	780	1.185
Svinebestand i alt, mio. stk.	12.367	12.281	12.790	13.490